

Nr 105.

Af herr **Waldén**, om ändrad lydelse af 28 § i gällande förordning angående beskattning af socker.

Vid 1908 års Riksdag beslöts, att skatten å raffineradt socker skulle höjas från 13 öre till 16 öre för hvarje kilogram. I Kungl. Maj:ts proposition härom föreslogs, att denna skattehöjning skulle träda i kraft från och med den dag, som af Kungl. Maj:t bestämdes. Detta förslag blef emellertid icke af Riksdagen i oförändradt skick antaget. I öfverensstämmelse med bevillningsutskottets utlåtande beslöt nämligen Riksdagen, att de nya skattesatserna på socker skulle tillämpas på så sätt, att skatten kom att utgöra 15 öre pr kilogram från och med den 1 januari 1909 till och med 1911 års utgång samt intill 1912 års utgång 15,5 öre och därefter 16 öre för hvarje kilogram.

Genom detta Riksdagens beslut fastställdes således på förhand tiderna för de nya skattesatsernas ikraftträdande, hvarigenom man äfven beredde sockerfabrikanterna möjlighet att, omedelbart innan skatteförhöjningen skulle träda i kraft, för fritt bruk uttaga stora mängder raffineradt socker från fabrikerna för att slippa att betala den högre skattesatsen för detta socker. Genom en dylik åtgärd skulle således staten ej komma i åtnjutande af den högre skatteinkomsten i den utsträckning, som på förhand beräknats.

Riksdagen hade visserligen genom sitt beslut om sockerskattens successiva höjande visat en så stor hänsynsfullhet mot sockerindustrien, att man hade vågat hoppas, det intressenterna i denna industri ej på något illojalt sätt skulle komma att begagna sig af den ofvan påpekade möjligheten att genom en forcerad sockeruttagning fränhända staten betydande skattebelopp. Erfarenheten har emellertid visat, att sockerfabrikanterna ingalunda låtit ett gynnsamt tillfälle gå sig ur händerna för att skaffa sig ökade inkomster på statens bekostnad. Då den första

skatteökningen skulle träda i kraft den 1 januari 1909, visade det sig nämligen, att under december 1908 uttagits icke mindre än i rundt tal 34 millioner kilogram socker till fritt bruk mot 8 millioner kilogram under samma månad 1907, således 26 millioner kilogram mera. Äfven under de närmast föregående månaderna under 1908 hade uttagits afsevärdt mera än under motsvarande månader föregående år. Då uttagningen af så stora mängder socker under senare delen af 1908 påtagligen icke be-tingades af någon nämnvärd konsumtionsökning, var anledningen till detta förfarande tydligen ingen annan än den, att man sluppe för detta socker erlægga den högre skattesats, som skulle erläggas efter den 1 januari 1909. Genom denna forcerade sockeruttagning, hvilken man till det yttersta utnyttjade genom att i så hög grad som möjligt öka sockerfabrikationen under de sista månaderna af 1908, förlorade staten minst $\frac{1}{2}$ million kronor i skatteinkomster, hvilka sockerfabrikanterna som biförtjänst stoppade i egna fickor och såsom tack för den hänsynsfullhet, Riksdagen visat dem vid sockerskattefrågans behandling 1908.

Särskildt anmärkningsvärdt är emellertid det sätt, på hvilket man vid vissa sockerfabriker gick till väga för att till fritt bruk kunna ut-taga så mycket socker som möjligt strax innan skatteförhöjningen skulle träda i kraft. Under remissdebatten vid 1909 års riksdag upplyste sålunda en talare, att man vid en sockerfabrik gått till väga på det sättet, att i ett magasin, hvori förut endast sådant socker förvarats, som ännu ej uttagits till fritt bruk och sålunda legat under kronans lås, »uppsatts ett järnstängsel och sockerlagret öfverförts från den ena sidan af afstängningen till den andra. Sedan sockret kommit innanför detta järnstängsel, betraktades det af kontrollstyrelsen såsom varande utlämnadt till fritt bruk». På detta sätt förvarades vid denna fabrik vid slutet af 1908 omkring 2 millioner kilogram socker. Dessa upp-gifter hafva icke blifvit vederlagda, och man har antagligen gått till-väga på samma sätt vid åtskilliga andra fabriker. Och enligt nu gäl-lande förordning, angående kontrollen öfver sockertillverkningen, torde kontrollmyndigheterna icke ha makt att förhindra detta tillvägagångs-sätt vid sockrets uttagande, något som äfven framhölls af statsrådet och chefen för finansdepartementet vid ofvannämnda remissdebatt i Andra kammaren.

Då emellertid sockerskatten den 1 januari 1912 skall höjas med $\frac{1}{2}$ öre pr kilogram samt den 1 januari 1913 med ytterligare $\frac{1}{2}$ öre och det är all anledning antaga, att sockerfabrikanterna vid dessa till-fällen komma att begagna sig af samma metod som förra gången, skattehöjning skulle inträda, för att återigen söka fränhända staten en

beräknad och berättigad inkomst, synas starka skäl tala för att en förändring i gällande kontrollförordning vidtages i syfte att åtminstone i någon mån söka hindra att ett dylikt förfaringssätt återupprepas.

Detta torde enklast kunna ske på det sätt, att man i förordningen angående kontrollen öfver sockertillverkningen inför den bestämmelsen, att socker, som uttages till fritt bruk, ej får förvaras inom fabriken område. Några olägenheter för sockerfabrikerna torde genom en sådan bestämmelse ej komma att uppstå, då, enligt hvad jag har mig bekant, man under normala förhållanden från nederlagen endast uttager så mycket socker på en gång, som omedelbart utsändes i allmänna marknaden.

Genom en dylik bestämmelse kan man visserligen icke förhindra, att sockret uttages och upplägges i magasin utanför fabriken område, men då det för de flesta fabriker torde vara förenadt med rätt stora svårigheter att åtminstone i någon större utsträckning begagna sig af denna utväg, och det väl dessutom under för handen varande förhållanden torde vara rätt svårt att kunna åstadkomma något kraftigare direktiv i berörda afseende, anser jag den ofvan föreslagna ändringen i kontrollförordningen vara den mest lämpliga för att i någon mån hindra sockerfabrikanterna från att skaffa sig en oberättigad vinst på statens bekostnad.

Med stöd af hvad jag nu anført, vågar jag alltså vördsamt hemställa:

att Riksdagen för sin del ville besluta, att Kungl. Maj:ts nådiga förordning af den 11 oktober 1907 angående beskattning af socker måtte erhålla följande ändrade lydelse:

§ 28.

1. När socker skall uttagas från fabrik — — — — — nederlag eller tullkammare.

2. Utlämnas socker till fritt bruk — — — — — biläggas kontrollhandlingarna.

3. Socker, som från fabrik blifvit uttaget till fritt bruk, får icke förvaras i magasin eller nederlag inom fabriken område.

4. Föres socker till annan fabrik, allmänt socker-
nederlag eller tullkammare, skall försändelsen ske un-
der de villkor och bestämmelser, som meddelas af
kontroll- och justeringsstyrelsen.

Skulle bevillningsutskottet, till hvilket denna min motion torde komma att remitteras, finna motionens syfte beaktansvärdt, men det af mig framställda förslaget olämpligt eller ofullständigt, så anhålles, det utskottet ville däruti göra de förändringar eller tillägg, detsamma kan finna lämpliga.

Stockholm den 27 januari 1911.

O. H. Waldén.

Nr 106.

Af herr **Svensson** i *Skyllberg* med förslag till tullsatsen å vissa alster af järnindustrien.

Till kungl. tulltaxekommittén hade Sveriges järntillverkare genom Jernkontoret hemställt om ökad skydd åt en del alster af landets järnindustri för att främja dess utveckling. Denna hemställan vann, utom i fråga om tackjärn, såväl tulltaxekommitténs som regeringens beaktande men, märkligt nog, ej Riksdagens bifall. Skälen för afslaget inom Riksdagen torde hafva varit att Riksdagen ej kände sig öfvertygad att de svenska järnverken voro beredda att under närmaste åren tillräckligt öka järnproduktionen för att fylla landets behof. Sedan Riksdagen förra året fattade sitt beslut har som väl bekant resultaten af de försök, som tidigare vunnits vid Domnarfvet, nämligen att c:a $\frac{2}{3}$ af det för tackjärntillverkningen i masugn nödiga bränslet med ekonomisk fördel kan ersättas med elektrisk ström från våra vattenfall,